

Bölüm 13

SPORDA LİDERLİK DAVRANIŞLARININ DURUMSAL BELİRLEYİCİLERİ VE TAKIM PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Halil Orbay ÇOBANOĞLU¹

GİRİŞ

Spor günümüzde toplumlarda var olan sosyal, politik ve ekonomik koşullar altında birbirleriyle etkileşim içinde olan insanlar tarafından oluşturulan sosyal dünyanın bir yönü olarak kabul edilmektedir (Terekli & Çobanoğlu, 2018a). Spor, son yüzyılda büyük sosyal, politik ve ekonomik gelişmeler gösterdi ve ülke ekonomisine büyük faydalar sağlayan en önemli ekonomik araçlardan biri haline geldi (Terekli & Çobanoğlu, 2018b). Sporun ulusal ekonomiye katkı sağlayabilmesi için öncelikle endüstrileşme sürecini tamamlaması, alt yapılarını hem üretim ve hem de hizmet açısından yeteri kadar geliştirmesi gerekir (Terekli & Çobanoğlu, 2018a). Bu endüstrileşme sürecinde önemli faktörlerden biri de etkili liderler ve liderliktir.

Liderlik özellikle takım sporlarında sportif performansın temel bir yönüdür. Liderlik, doğası gereği çok çeşitli alanlarda uygulandığı için çok farklı tanımlara da sahiptir. Örneğin Barrow (1977, s.232) liderliği “bireyler ve grupların hedefleri doğrultusunda etkilemesine yönelik davranışsal süreç “olarak tanımlamıştır. Farklı bir tanımlamada lider, grup üyeleri tarafından hissedilen ancak açıklığa kavuşmamış olan ortak düşünce ve arzuları belirlenen bir amaç şeklinde ortaya koyan ve grup üyelerinin potansiyel güçlerini bu amaç etrafında faaliyete geçiren kimsedir (Eren, 1991). Gray (2004, s.76) liderliği “ne yapılması gerektiğini bilmek ve bunu yaparken başkalarıyla işbirliği yapmak” olduğunu öne süren biraz farklı bir yaklaşım ortaya çıkarmıştır. Davis, liderliği insanları belirli amaçlara yöneltmeye ikna yeteneği, lideri de; grup üyelerini bir araya toplayan ve onları grup amaçlarına güdeleyen insan olarak tanımlamaktadır (Nalbant & Özdil, 1997).

Knute Rockne, Vince Lambordi, John Wooddenue, Pat Summitt gibi antrenörler liderlik konusunda daha iyi bir örnektir. Roger Staubach öyle büyük bir takım kaptanı olmasının yanında takımın başında olduğu süre içinde takım arkadaşları ondan hiç şikayetçi olmamışlardır. Billy Joe Dupree’nin dediği gibi “o hiç-

¹ Dr., Muzaffer Çil Anadolu Lisesi, Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir, Türkiye, orbay_79@hotmail.com

SONUÇ

Tüm şirketlerin başarısında, yöneticilerinin liderlik kabiliyetlerinin payı büyüktür. Yönetici olarak görev yapacak olanların belirli liderlik özelliklerine sahip olması gerekir. Bu özelliklerden bazıları öğrenilebilirken, bazıları da kişinin karakteri ile ilgilidir. Liderlik için gereken en temel şeylerden biri çalışanların, üstlerinin onları yönetebilecek otoriteleri olduğuna inanmaları ve liderin bu pozisyondaki rahatlığıdır. Spor kulüpleri de bütçeleri milyar dolarları bulan işletmelerdir. Bu nedenle spor işletmeleri olarak spor kulüplerinin büyüyen ve gelişen toplumsal yapı içinde çevreye uyum sağlamak için bir ya da birden fazla değişim geçirmeleri kaçınılmazdır. Bu değişimin odağı her zaman liderlerdir. Bir lider olmadığında ne olur? Uygun bir liderin olmaması durumunda ne olur? Lider olmaması demek; yönlendirmenin, motivasyonun, karar vermenin ve organizasyon içerisinde çalışan bireyler arasında beraberlik veya uyumun olmaması demektir ve bu da karışıklıklar, zorluklar, problemler, kaoslar ve tabi ki hedeflere ve amaçlara ulaşılammama ile sonuçlanır. Sporda etkili liderlik birçok faktöre bağlıdır. Antrenörlerin ilgilendikleri spor dalında mükemmel bir bilgiye sahip olmaları, sporcularını motive etme konusundaki becerileri ve sporcuları ile iletişimlerinde etkili olmaları gereklidir.

KAYNAKÇA

- Barrow, J. C. (1977). The variables of leadership: A review and conceptual framework. *The Academy of Management Review*, 2 (2), 231-251. doi:10.2307/257906.
- Chelladurai, B. (2007). Chapter 5. Leadership in sports. Gershon Tenenbaum & Robert C. Eklund (Ed.), *Handbook of Sport Psychology* (113-135). John Wiley & Sons Inc.
- Cote, J. (2006). The Development Of Coaching Knowledge. *International Journal Of Sports Science & Coaching*, 1(3), 217-222.
- Cotterill, S. T. (2013). *Team psychology in sports: Theory and practice*. London & New York: Routledge: Taylor and Francis Group.
- Cotterill S. T. & Fransen K. (2016). Athlete leadership in sport teams: Current understanding and future directions, *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 9 (1), 116-133, DOI: 10.1080/1750984X.2015.1124443.
- Cox, R. H. (2011). *Sport Psychology Concept and Applications*. (7th Edition). McGraw-Hill Education.
- Dupuis, M., Bloom, G. A. & Loughead, T. M. (2006). Team captains' perceptions of athlete leadership. *Journal of Sport Behavior*, 29 (1), 60-78.
- Eren, E. (1991). *Yönetim ve Organizasyon*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.
- Fransen, K., Van Puyenbroeck, S., Loughead, T. M., Vanbeselaere, N., De Cuyper, B., Vande Broek, G. & Boen, F. (2015). The art of athlete leadership: Identifying high-quality athlete leadership at the individual and team level through social network analysis. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 37 (3), June, 274-90. doi: 10.1123/jsep.2014-0259.
- Gray, R. (2004). *How people work: And how you can help them to give their best*. Edin-

- burgh: Pearson Education.
- Kesimli, İ. (2013). Liderlik davranış türleri. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 9.
- Loughead, T. M., Hardy, J. & Eys, M.A. (2006). The nature of athlete leadership. *Journal of Sport Behavior*, 29, 142-158.
- Milliyet Spor (2018, 23 Şubat). *Giresunspor'da Yılmaz Vural ile yollar resmen ayrıldı*. Eriřim Tarihi: 30.07.2018 <https://skor.sozcu.com.tr/2018/02/23/giresunsporda-yilmaz-vural-ile-yollar-ayrildi-696763/>
- Nalbant, E. & Özdil, T. (1997). *Liderlik Nitelikleri ve İşgören Performansı Üzerindeki Etkileri*, 21. YY. da Liderlik Sempozyumu, İstanbul: DHO Matbaası.
- Nash, C. S., Sproule, J. & Horton, P. (2008). Sport Coaches' Perceived Role Frames and Philosophies, *International Journal of Sports Science & Coaching* 3 (4): 535-550.
- Terekli, M. S. & Çobanoğlu, H. O. (2018a). Mega Spor Organizasyonlarının Ekonomik Etkilerinin Türkiye Açısından Avantaj ve Dezavantajları. *The Journal of Social Science*, 2 (3); 95-107, DOI:10.30520/tjosci. 429220.
- Terekli, M. S. & Çobanoğlu, H. O. (2018b). Developing Economic Values in Football: Example of Turkish Football Federation. *Open Access Library Journal*, 5: e4263. DOI: 10.4236/oalib.1104263.
- Todd, S. Y. & Kent, A. (2004). Perceptions of the role differentiation behaviors of ideal peer leaders: A study of adolescent athletes. *International Sports Journal*, Summer, 105-118.
- Veldenn, L. V. & Humphrey, J. H. (1990). *Psychology and sociology of sport: Current selected research 2*, Ams Press, ISBN-13: 978-0404634025.
- William, J. M. (1993). *Applied sport psychology: Personel growth to peak performance*. (2nd Edition). Mayfield Pub. ISBN: 1559341327.
- William, J. M. (2009). *Applied sport psychology: Personel growth to peak performance*. (6th Edition). McGraw-Hill Education; 335-352. ISBN-13: 978-0073376530.
- Woods, B. (1998). *Applying psychology to sport*. (1st Edition) Psychology Press; 130-141. ISBN-13: 978-0340647608.